

Institutt for lærerutdanning og skoleforskning
Universitetet i Oslo

22. & 23. februar 2012

Talemalen

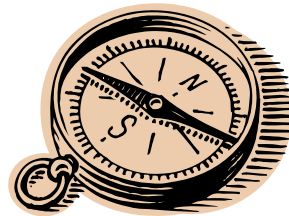
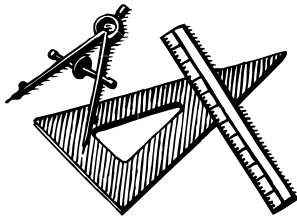
1. *Exordium*
2. *Narratio*
3. *Confirmatio*
4. *Refutatio*
5. *Conclusio*

- Quintilian

- ▶ å **reise spørsmål**
- ▶ å **skissere svar**
- ▶ å **vurdere & forbedre**

uio.no/skrivekurs

sanne oppfatninger [...] blir til kunnskaper når de er vekket av spørsmål
- Sokrates

∞ femavsnittsmetoden ∞

Et skriveverksted for masterstudenter ved ILS

Formål:

Skriveverkstedet skal gi deltakerne noen enkle og allment nyttige verktøy for *skrivetrening*, *tekstutvikling* og for *startfasen* av skrivearbeid. Med denne metoden kan du trene deg til å alltid kunne skrive et par sider på en halv time.

Arbeidsmåten vil være praktisk nyttig både som teknikk for eget arbeid, som undervisningslære og som teknikk for egen undervisning og skriveledelse.

k.h.flyum@ils.uio.no

Utfordringer

i anledning Kvalitetsreformen 2003

Hurra for:

underveisveiledning, skisseskriving, skrivemappe-
evaluering, prosjekt- og gruppearbeid!

Men hvordan?

1. Hvordan få et helt undervisningsrom til å skrive uten protester, selv om noen deltakere har en dårlig dag? Og hvordan gjøre det til en stilltiende avtale?
2. Når er en tekst halvferdig nok til veiledning? Hvor skiss kan en skisse være? Og hvor langt ut må utkastet være kastet?
3. En god start for den som har for lite å skrive om?
4. En god start for den som har for mye å skrive om?
5. Hvordan få så *dilla* på å skrive, at man blir motivert til å skrivetrene?

<http://folk.uio.no/khflyum/femavsnittsmetoden/>

Tenk om det gikk an å bli enige om de grunnleggende *skrivepedagogiske* ferdighetene?

Å komme i gang

~ en dialektisk metode ~

Friskriving og idéutvikling – i 7 trekk:

1. Friskriving (3-5 minutter)
2. Hovedbudskap (1 setning → avgrensing)
3. Spørsmål (→ målretting)
(NB: *strid* eller *tvil*; *to* eller *mange* svar?)
4. Alternative spørsmål (→ innfallsvinkel)
5. Diskuter og vurder (→ kritikk)
6. Velg (→ ståsted)
7. Forklar (→ argumenter)

Hver av disse deløvelsene er i seg selv en liten *vending*, en liten skrivestrategi – dermed er hele øvingssettet et slags sammenleggbart lommeverktøy.

Påstand:

Å formulere en problemstilling tar ca. 7 minutter

Det spørs, det spørs ...

6 enkle råd for å lage alternative spørsmål

- ✓ bruk løse lapper (tankekart)
- ✓ bytt spørreord (*hvem hva hvor når hvordan hvorfor ..*)
- ✓ spissformuler spørsmålet
- ✓ snu spørsmålet på hodet
- ✓ motsetningspar: still spørsmålet om det motsatte
- ✓ fortids – nåtids – framtidsspørsmål

4 par spørsmålstyper

- ✓ *infinitt (allment)* versus *finitt (spesifikt)*
- ✓ *overordnet* versus *underordnet*
- ✓ *strid* versus *tvil*
- ✓ *normative* versus *deskriptive*

4 slags rettslige stridsspørsmål

(Quintilians stasislære; spørsmål om):

- **faktum** (*det har ikke hendt*)
- **definisjon** (*det var ikke det som hendte*)
- **kvalitet** (*det hendte, men av gode grunner*)
- **jurisdiksjon** (*det hendte, men faller utenfor denne rettens myndighetsområde*)

Talekunst på 1-2-3

~ muntlig grunntrening ~

Tre treningsmål: du er på rett vei når:

1. ***Du har trent stemmen***
så den ikke svikter
2. ***Du har prøvet talen***
med både øye og øre
3. ***Det er du som bestemmer***
hva publikum husker

Lær huskeknepet med 3:

1. ***Innledning***
(grei og høvelig)
2. ***Tre hovedpoeng***
(1 - 2 - 3; klart og tydelig)
3. ***Avslutning***
(viktig og verdig)

Femavsnitts-skissen

~ å skrive en skisse, like greit ~

En drøy halvtimes arbeid gir 1-2 sider maskin-skrevet tekst – selv på en dårlig dag; det er en hel liten begynnelse:

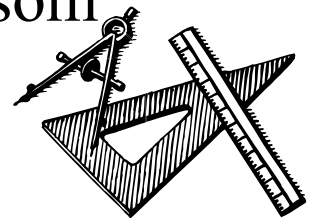
uio.no/skrivekurs

✓ Skriv fem setninger;

1 først én setning der du presenterer emnet du vil bruke.

2, 3, 4 Deretter nevner du tre moment som utvikler emnet; hvert moment sin setning.

5 Avslutt med å lage én setning som sammenfatter.

✓ Og så kan du utvide hver av disse fem setningene til et avsnitt.

Dermed har du en femavsnitts skisse, med
begynnelse - midte - slutt

<i>Presentasjon</i> [Etos]	<i>Hoveddel</i> [Logos]	<i>Sammenfatning</i> [Patos]
Vis at du tar hensyn!	Vis at du er rimelig!	Vis at du tar ansvar!

k.h.flyum@iis.uio.no

Responsråd

~ gjensidig veiledning ~

To tommelfingerregler når du skal gi respons, for eksempel kommentarer til et førsteutkast:

1. Lær deg å se **hva som er fått til**
2. Lær deg å **stille gode veiledende spørsmål**

✓ NB!

Når du gir respons

- ✓ Ikke gi **for mye** respons
- ✓ Unngå **tomt skryt, jåleri** og **språkpirk**

Når du får respons:

- ✓ **si minst mulig** og
- ✓ **noter mest mulig**

- ✓ NB!! Samarbeid om skriving må begynne i tide. Fagskriving læres langsomt ved gjensidig veiledning; ved å skrive fag sammen med andre fagfolk, i faglige sammenhenger.

Om bedre avsnitt:

to enkle forbedringsråd

God avsnittsinndeling og godt fokuserte avsnitt betyr mye for hvor lett leseren forstår teksten - her er to konkrete rydderåd å begynne med:

1. *Temasetninger*

Kunne første setning i avsnittet stå som overskrift?

2. *Avsnittsovergangene*

Hva er sammenhengen mellom siste setning, og første setning i neste avsnitt - en gjentakelse?

Bonusråd:

Husk sammenbindingsordene også: Derfor, videre, på den ene/annen side, derimot, forøvrig, slik, dermed, imidlertid, dessuten, fordi, på grunn av, på tross av, følgelig, ikke desto mindre, for ikke å si og så videre...

(Slike uttrykk er viktige i begynnelsen av både setninger og avsnitt. Vi bruker dem ikke like mye muntlig som når vi skriver.)

Et avsnitt $\approx$ for eks. 1 emnesetning + 3 innholdssetninger + 1 avslutnings- eller overgangssetning

Litt om *peer review*

fra *sense about science*

A SHORT EXPLANATION OF PEER REVIEW

When a researcher, or team of researchers, finishes a stage of work, they usually write a paper presenting their *methods, findings and conclusions*. They then send the paper to a scientific journal to be considered for publication.

If the journal's editor thinks it is suitable for their journal they send the paper to other scientists who research and publish in the same field asking them to:

- Comment on its *validity* – are the research results credible; are the design and methodology appropriate?
- Judge the *significance* - is it an important finding?
- Determine its *originality* - are the results new? Does the paper refer properly to work done by others?
- Give an opinion as to whether the paper should be *published, improved* or *rejected* (usually to be submitted elsewhere).

This process is called *peer review*. The scientists (*peers*) assessing the papers are called referees or reviewers.

[*mine uthevinger*]

(<http://www.senseaboutscience.org.uk/pdf/ShortPeerReviewGuide.pdf>)

Fem i startfasen

~ prosjektbeskrivelse ~

1. *Hva har du tenkt å undersøke?*

Presentasjon (kort)

2. *Hva spør du om, og hvorfor?*

Problemstilling

3. *Hvilke bevismidler tror du finnes?*

Materiale

4. *Hvordan vil du bruke dem?*

Metode

5. *Hva venter du i beste fall å oppnå?*

Sammenfatning (kort)

Fem i farten

~ framdriftsrapport ~

- 1. Hva er det, emnet du arbeider med for tiden? Og hvordan ble det mulig?*
- 2. Hva har skjedd fram til nå?*
- 3. Hva er det viktigste akkurat nå?*
- 4. Hvordan tror du det går videre - hva er neste utfordring?*
- 5. Og hva oppnår du i beste fall med dette arbeidet?*

IMRaD

~ *vitenskapsartikkelen* ~

Verdens mest anbefalte form for *rapporterende* vitenskapelige artikler. Her operasjonalisert ved hjelp av spørsmål og femminutters skriving:

✓ Introduction

1: Hva er det du har gjort?

✓ Material and Methods

2: Hva brukte du, og hvordan?

✓ Results

3: Hva ble resultatet?

... and ...

✓ Discussion

4: Hva betyr resultatet

5: Hva sier de andre?

Strukturerte sammendrag

Fra *Acta Didactica Norge*:

Acta Didactica Norge krever fra og med juni 2010 at bidragsytere til tidsskriftet leverer et *strukturert sammendrag* ved innsending av artikkelmanuskript som ønskes fagfellevurdert (jf. Vol. 4 Nr. 1 Art. 4). Sammendraget skal være strukturert i den forstand at det besvarer følgende spørsmål under følgende overskrifter:

Sammendrag

Innledning

Hva har du undersøkt eller utviklet - og hvorfor? (emne, bakgrunn, problemstilling)

(Hvis strukturen i artikkelen ikke følger strukturen i sammendraget, må du angi hvor i artikkelen dette hovedtemaet er behandlet.)

Material og metode

Hva brukte du i arbeidet, og hvordan brukte du det?

(Angi om nødvendig hvor i artikkelen dette er behandlet.)

Resultat

Hva ble hovedresultatet av arbeidet ditt; hva førte arbeidet ditt til?

(Angi om nødvendig hvor i artikkelen dette er behandlet.)

Diskusjon og konklusjon

Hva betyr resultatet av arbeidet ditt, og hvordan forholder du dette resultatet til annen relevant forskning?

(Angi om nødvendig hvor i artikkelen dette er behandlet.)

Det strukturerte sammendraget skal bidra til å klargjøre viktige hovedfunksjoner i de innsendte manuskriptene. Dette vil være til hjelp både for forfatterne, for redaksjonens arbeid, og for leserne av tidsskriftets artikler. Sammendraget vil både bli publisert som ingress i utskriftsversjonen av artikkelen, og det vil også i sin helhet inngå i artikkelfilens søkbare metadata. Dermed sikrer vi svært god tilgang til artiklene for søkeinstrument på internett, noe som i sin tur bør sikre hver enkelt artikkel maksimal tilgjengelighet og spredning til beste for bidragsyterne våre.

Byråkratisk skisse

~ sakspapir & oppdragsforskning ~

uio.no/skrivekurs

1. *Presentasjon: Oppdrag og mandat*

2. *Vedtaksforslag*

3. *Hovedargumentasjon (pro)*

4. *Utredning/drøfting/begrunnelser
(pro & contra)*

5. *Sammenfatning ($\approx$ punkt 2 ovenfor)*

k.h.flyum@iis.uio.no

Litteratur/teoribasert skisse

~ vurdering - review - drøfting ~

1. Presentasjon

(... om denne saken er meningene delte ...)

2. Hva sier én kilde?

(... på den ene siden ...)

3. Hva annet sier kilden / en annen kilde?

(... på den andre siden ...)

4. Sammenligning og vurdering

(... så hva skal man tro på ...)

2. Sammenfatning

(... alt i alt ...)

Treningstips 1:

finn korte fagtekster, og lag sammendrag av dem, ved å skrive 1 setning til hvert avsnitt.

Treningstips 2:

Denne skissen ligner en typisk **IMRaD**-innledning:

1. Forsker A har undersøkt ...
2. Forsker B har undersøkt ...
3. Det gjenstår da å undersøke ...

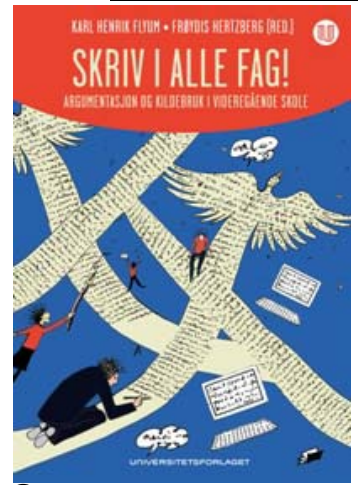
Hva har vi lært å lage?

~ én teknikk for alskens tekster ~

- ✓ 1/2-3 minutter muntlig replikk?
- ✓ 3-15 minutter muntlig innlegg?
- ✓ 1,5-2 maskinsider på 30-45 minutter?
- ✓ 30-45 minutter muntlig foredrag?
- ✓ 8-10 maskinsider på en rolig dag? *§nei!?!#*
- ✓ Egen skriving, skriveveiledning, skriveledelse?

... ved å *spørre, skissere* og *vurdere*

Arbeidsteknikken med femavsnitts skisser virker ganske enkelt fordi *den bygger på overkommelighet for oppmerksomheten* vår. (Korttidsminnet har 7+/-2 plasser. Så dermed tar vi lettest til oss oppskrifter med fem eller færre punkt.) I tillegg passer metoden for trening av *konsentrasjonsspennet*. De aller fleste *instrumentelle* tekstmodeller vil kunne tilpasses denne malen.

uio.no/skrivekurs

k.h.flyum@iis.uio.no